

UKRATKO... Broj 41

GODINA XIX. - SIJEČANJ - TRAVANJ 2008.

ČUDNA NEKA ODLUKA VLADE

**BIROKRACIJA
NEMA SLUHA
ZA GLUHE**

**GLUHA
UDARALJAŠICA
– NAJBOLJA
NA SVIJETU**

**OTVORENJE
DNEVNOG
BORAVKA
ZA STARIJE
ČLANOVE**

ČUDNA NEKA ODLUKA NAŠE VLADE!

Nije da smo nezahvalni, ali potpuno je nejasna Odluka Vlade donošena 6. ožujka 2008. godine, a objavljena u NN/30/2008 koja glasi:

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 16. stavka 1. Zakona o socijalnoj skrbi Vlada RH je na sjednici održanoj 6. ožujka 2008. godine donijela

O D L U K U

O OSNOVICI ZA OSTVARIVANJE PRAVA PO OSNOVI SOCIJALNE SKRBI

I

Osnovica za ostvarivanje prava na stalnu pomoć i drugih prava po osnovi socijalne skrbi, određuje se u iznosu od 500,00 kn mjesečno.

II

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o osnovici za ostvarivanje prava po osnovi socijalne skrbi NN/21/2001.

III

Ova Odluka objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. studenoga 2008. godine.

»UKRATKO...«
Hrvatskog saveza
gluhih i nagluhih
Izlazi prema potrebi

ADRESA:
10 000 Zagreb,
Palmotićeve 4

Telefon:
+385 (1) 48 14 114,

Tel/fax:
+385 (1) 48 35 585,
+385 (1) 48 35 584,

E-mail:
hrv.savez-gluhih@zg.t-com.hr

Web stranice:
HSGN

Žiro-račun:
2360000-1101743237
(Zagrebačka banka)

Devizni račun:
2360000-1101743237
(Zagrebačka banka)

UREDNIŠTVO:

Nadica Hadžović, urednica,
Andrija Halec, odgovorni
urednik,

Antun Bakan, tehnički
urednik,

Andrija Žic, lektor

Članovi uredničkog odbora:

Vesna Ivosović,
Milan Ristić,
Tajana Biškupić,
Katica Copić,
Petar Šakić

Nama članovima Saveza gluhih korisnicima prava po osnovi socijalne skrbi čudna je ta Odluka Vlade koja se objavljuje SADA a primjenjuje se 8 mjeseci KASNIJE, bez ikakva obrazloženja.

Malo ćemo se vratiti do prve isplate socijalne naknade koja je isplaćena 1998. g. u iznosu od 350,00 kn po Odluci Vlade koja je donesena na sjednici održanoj 14. 01. 1998. godine objavljeno u NN/5/1998, a stupila je na snagu. 01.01.1998. Slijedeće povećanje na 400,00 kn bilo je Odlukom Vlade na sjednici održanoj 15. 03. 2001., objavljeno u NN / 21 / 2001, a stupilo je na snagu 01. 03. 2001.

Zadnja Odluka Vlade o povećanju jest ova od 06.03.2008, g. sa 400,00 na 500,00 kn. Punih 7 godina smo bili zaboravljeni, a do sada su se promijenili životni uvjeti.

Vidljivo je da je većina Zakona i Odluka stupilo na snagu danom objave u NN, ali nikako nakon 8 mjeseci, dakle, praktički promptno. Apsurdno je još i to da je 11. 04. 2007. GSV podržalo reformu socijalnih naknada, uz najavu da bi se to moglo početi primjenjivati još krajem prošle godine ili početkom ove godine. Vlada je dan kasnije 12. 04. 2007. g. razmotrila strategiju reformi socijalnih naknada.

Znači godinu dana unaprijed Vlada je odlučila o povećanju socijalne naknade. Prema tome nema razloga da se socijalna naknada ne počne isplaćivati još u drugom kvartalu ove godine.

Možda Vlada na ovaj način misli uštedjeti na novčanim sredstvima, jer do 01.11.2008., tko živ - tko mrtav!

Stari član i mnogobrojni istomišljenici

BIROKRACIJA NEMA SLUHA ZA GLUHE

Konačno je u prosincu 2007. ostvareno pravo gluhih i nagluhih za besplatnu nabavu faksova i budilica. Dugo je trajala borba za besplatne faksove i sad smo pomislili da je mukama došao kraj, ali - ne lezi vraže! - opet komplikacije s izdavanjem tih pomagala!

Već je dovoljno komplicirano to što smo gluhi i što nas vodaju amo-tamo. Naš je predsjednik Saveza gluhih Hrvatske morao pisati o nastalim problemima HZZO-u. U TV-emisiji NORMALAN ŽIVOT 25.veljače 2008. gđa Mirjana Juriša zdušno se borila za ova mala prava gluhih.

U riječkom „Novom listu“ od 21.siječnja 2008. objavljen je razgovor s M. Juriša glasnogovornicom Saveza gluhih. Prenosimo:

Zabrinuti zbog „neracionalnog“ propisivanja budilica i faks uređaja gluhim osobama, u HZZO-u su odlučili racionalizirati izdavanje spomenutih pomagala tako što će kućanstvima u kojima živi više gluhih osoba dodijeliti samo jedno pomagalo.

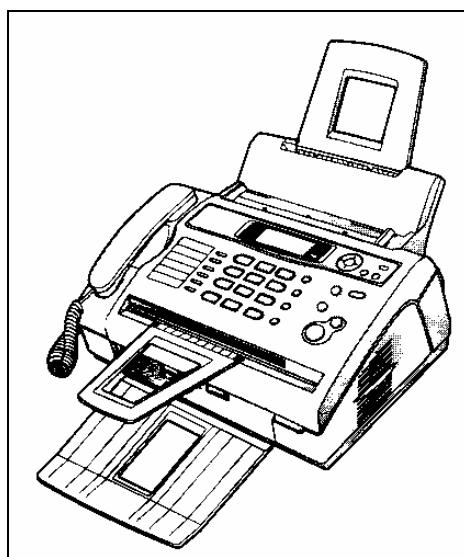
Prema pravilniku o uvjetima i načinu ostvarivanja prava gluhi osiguranici imaju pravo na budilicu sa svjetlosnim ili vibracijskim signalom, na alarm plača djeteta ako imaju dijete mlađe od 2 godine, te na faks uređaj.

Budilice je HZZO gluhim podijelio prije 10 godina, a krajem 2007. istekao je rok nakon kojeg gluhi imaju pravo na nove uređaje. Kad su oni to pravo pokušali realizirati, u HZZO-u su, zbog velikog broja zahtjeva, koji su praktički istodobno stigli u područne urede, ocijenili da se budilice za gluhe propisuju neracionalno, te bi njihovo izdavanje trebalo reducirati. U HZZO-u su, kako se doznaje, posumnjali da bi se moglo raditi o nekakvom „dogovoru“, te da korisnici pomagala njima možda trguju.

Sramota je za hrvatsku državu da reže troškove na takvim stvarima, kao što su osnovna pomagala koja gluhim osobama omogućuje

normalan život, revoltirana je M. Juriša glasnogovornica Hrvatskog saveza gluhih. Najavu reduciranja prava na budilice u Savezu su dočekali „na nož“. Reduciranje broja budilica na jednu po kućanstvu, tvrde u Savezu gluhih, smiješna je zamisao, jer u obitelji s dvoje ili više gluhih osoba ne spavaju svi u istoj sobi, niti na istoj strani kreveta. Očito je da oni koji pomagala izdaju ne znaju o čemu govore. I gluhe osobe putuju, kreću se, i svoju budilicu nose sa sobom kaže Juriša.

Gluhe osobe izdvajaju doprinos kao i svi drugi osiguranici, i imaju pravo dobiti ono što im je potrebno za samostalan život. Radi se o pomagalima koja osiguravaju samostalnost gluhih osoba. Faks je neophodan, posebno starijim osobama da bi pozvali prvu pomoć, da bi uopće mogli komunicirati. Tko ima pravo reći da je to previše?! - čudi se glasnogovornica Hrvatskog Saveza gluhih te najavljuje da će njena Udruga zaštitu prava svojih članova potražiti na najvišim državnim instancama.

Iz HZZO-a nismo dobili službeno obrazloženje odluke, niti podatke o tome koliko će zdravstvena blagajna uštedjeti smanjenjem broja budilica za gluhe. (Ljerka Bratonija Martinović)

„Jednostavno rečeno HZZO nema sluha za gluhe

Nabrojit ćemo nekoliko primjera odbijenica za budilice i faksove:

- M. S. odbijen je za svjetlosnu budilicu jer se navodno ne radi o radno aktivnom osiguraniku...

- D. Š. u radnom je odnosu u „Uriho“, a odbijen je za vibracijsku budilicu jer živi s „čujućim“ roditeljima...

- R. G., (staroj 76 i koja je slabog zdravlja), u Suvagu dali joj doznaku za budilicu, a odbili dati doznaku za telefax...

-U Varaždinu svi koji su tražili dobili doznake za budilicu, a odbijeni za telefax...

-U ostalim mjestima (Rijeka, Samobor, Vinkovci, Osijek, Sisak, Čakovec i dr.) vlada prava zbrka, gluhi gube kontrolu..., zbunjeni su - pa je poradi toga sve više tlakaša..., šećeraša..., a i drugi

zdravstveni poremećaji kod gluhih osoba u zabrinjavajućem su porastu...

Gluhi čekaju više od 4 mj. da dobiju poziv u HZZO, a mnogi su dobili brojeve telefona da se raspitaju pa onda moraju moljati svoje bližnje ili susjede da zivkaju HZZO.

Ali ima i energičnih! B. Lj. digao je „dreku“ u Margaretskoj, i da ga smire potvrdili mu doznaku! Pa eto vam ideje... VIČITE!

Pripremila: N. H.

(u prilogu pismo HSGN direktoru HZZO)

HZZO
n/r direktoru dr.Većeslavu BERGMANU
10000 Zagreb, Margaretska 3

Predmet: Zamolba za sastanak

Poštovani gospodine direktore,

Iako je prošlo više od dvije godine od objavljivanja Pravilnika u NN o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala – gluhe osobe tek su u 12. mj. 2007. krenuli u ostvarivanju tih prava. Dvije godine trajali su razgovori s ovlaštenim distributerima (navodno, oni nisu vidjeli materijalnu korist u nabavi faxova kao što to imaju u nabavi slušnih aparata, pa nisu ni bili zainteresirani za distribuciju). Mi smo se više puta očitovali i obraćali HZZO s prijedlozima o tom problemu, preko gđe dr. Ptičar i dr. Reljanovića, no nije bilo pozitivnih pomaka..., a kako se ta pomagala za gluhe daju na rok od 10 godina – svake 10-te godine "dogode nam se gluhi..."!

Sznali smo također da se priprema izmjena Pravilnika kako bi se reducirala prava gluhih na budilice za gluhe osobe.

Moramo s ogorčenjem priznati da smo iznenađeni i razočarani takvim potezima HZZO, jer smo i ovaj put shvatili koliko administracija određuje naše sudbine i ne želi služiti interesima samih korisnika. Još smo više iznenađeni razlozima kojima se objašnjavaju takvi postupci – navodno se odjedanput prijavio veliki broj korisnika za budilice, pa to HZZO ne može podnijeti financijski... No, pravi razlog te "navale" je zapravo u tome što je prošlo 10 godina od kada je najveći broj gluhih iskoristio svoje pravo na budilice prema starom Pravilniku, a koje su im se stalno kvarile i nisu bile u funkciji ni tri-četiri godine...

Ne želimo vjerovati da HZZO i Republika Hrvatska ne mogu podnijeti trošak od oko 1 000,000 kuna (za jednu od najtežih kategorija osoba s invaliditetom) za ta pomagala (faks, budilice, vibratori...) – i to samo svake desete godine!!!

Da li ste ikada napravili kontrolu korištenja slušnih aparata koji se izdaju starijim nagluhim osobama i koliko ti troškovi terete HZZO? Sigurni smo – kad bi se ta sredstva zbrojila – za gluhe bi ostalo dovoljno novaca da svake godine podižu novu budilicu...

Za fax uređaj mi smo sami predložili HZZO da u raspodjeli to bude samo jedan uređaj po "domaćinstvu", što je i logično, no bez ikakve primisli da to ide preko one tzv. "izjave" kojom treba dokazati da su svi u kući gluhi... No, za budilicu se ne možemo s tom logikom složiti, jer smatramo da pravo na budilicu imaju svi gluhi kao na svoje osobno pomagalo...!

Zbog različitih vremenskih potreba i buđenja gluhih korisnika, te specifičnosti reagiranja na svjetlo ili vibrator, morate shvatiti da se radi o individualnom pomaganju. Osim toga, zašto bi sve gluhe osobe u zajedničkom domaćinstvu trebale spavati u istoj sobi da ih budi jedna svjetlosna ili vibracijska budilica. Želja nam je razmišljati kako Hrvatska i HZZO rade na poboljšanju kvalitetnijeg i samostalnijeg života osoba s invaliditetom, a ne da nas ovako neargumentirano vraća u rodovsku zajednicu...

Da nam se, uistinu, ne "dogode" gluhe osobe i pojave na ulici kao prosvjednici, molimo vas da odvojite malo vremena za razgovor s nama, možda će vam tada biti jasnije naše stajalište i nezadovoljstvo predloženim restrikcijama HZZO.

S poštovanjem,

Andrija Halec, predsjednik HSGN-a

SLOVENSKI GLUHI U RATU SA SVOJOM TELEVIZIJOM!

Evo pisama koja su nedavno razmijenili Društvo gluhih i nagluhih "Auris" iz Kranja i ravnatelj slovenske Radio-televizije, Anton Guzej:

"AURIS" - Kranj:

- RADIO-TELEVIZIJI SLOVENIJE

- DRŽAVNOM SABORU REPUBLIKE SLOVENIJE

Komisiji za peticije i za ljudska prava i jednake mogućnosti

Šubičeva 4

4000 LJUBLJANA

DISKRIMINACIJA

Krajem prošle godine, prilikom svjetskog dana ljudskih prava, napisano je mnogo lijepih riječi o ljudskim pravima i diskriminaciji u Sloveniji pa je međuostalim više puta spomenuto i nepoštivanje gluhih ljudi od strane RTV Slovenije, koja bi se, kao javna ustanova u većinskom vlasništvu države, morala pobrinuti za gluhe, odnosno omogućiti im razumijevanje tv programa odgovarajućim prijevodom na slovenski znakovni jezik, ili opremanjem svih programa, pa i slovenskih, titlovima. Budući to Slovenija ne čini na odgovarajući način, ona gluhim ljudima diskriminatorski krši ljudsko pravo na informiranje njima razumljivim načinom.

Da novinari ne bi opet bili optuženi za neistinito pisanje i time dovođenje u bludnju javnosti kod kuće i u inozemstvu, dopustite mi da opišem naše stalno, dugogodišnje zauzimanje i upozoravanje mnogih odgovornih, sa željom da se problem razumljivosti televizijskog programa na neki način olakša pa da se postigne barem djelomično zadovoljstvo gluhe i nagluhe populacije u Republici Sloveniji. U pogledu spomenute problematike pisali smo mnogim ljudima i odgovornim državnim ustanovama, ali nažalost bitnog pomaka na bolje nema. Pisali smo bivšem pravobranitelju ljudskih prava Matjažu Hanžeku, koji u odgovoru zaključuje da su nam uistinu kršena ljudska prava, ali da pravobranitelj ljudskih prava ima ograničene mogućnosti pri rješavanju spomenute problematike jer može samo davati opomene. Za pomoć sam osobno zamolio gospodina mag. Boruta Šajovica, zastupnika Tržiča u državnom saboru, a on je nadležnom ministru g. Vasku Simonitiju postavio zastupničko pitanje i u odgovoru nam ministar navodi da je RTV Slovenija kao javna ustanova dužna osigurati pravo na informiranost svim državljanima na njima razumljiv način te da se svakako nada da će televizija to učiniti. Čovjek bi od ministra očekivao da će se

osobno zauzeti za uklanjanje diskriminacije, a ne da samo izražava nadu kako će doći bolja vremena, jer, na kraju krajeva, on je ipak ministar. Za pravno mišljenje i pomoć zamolili smo poznatog zagovornika ljudskih prava i odvjetnika g. Petra Čeferina koji nam je u ljubaznom odgovoru punom razumijevanja objasnio da su nam takvim odnosnom televizije drastično prekršena ustavom priznata i osigurana prava na informiranje te nam ujedno predložio pokretanje sudskog postupka, u kome nas je ljubazno spreman besplatno zastupati. Pisali smo također Parlamentarnom odboru, odnosno predsjedniku komisije za ljudska prava i jednake mogućnosti, gđi Majdi Potrata, koja je uz pomoć ministarstva kulture dobila obmanjujući odgovor g. Antona Guzeja kojim se ni u čemu ne rješava spomenuta problematika, već se pokazuje da on niti ne razumije najbolje zbog čega se mi zapravo žalimo. Možemo lako zamisliti kakva bi navala pritužbi stigla kad bi televizija samo jednog dana emitirala program bez zvuka.

Svakako treba spomenuti i ustrajno upozoravanje naše predstavnice u programskom savjetu RTV Slovenije za invalide, te brojne pritužbe i peticije gluhe populacije poslane na mnoge adrese odgovornih, kao na primjer prilikom posljednjih predsjedničkih izbora, kad predizborne aktivnosti nikako nisu bile provođene na odgovarajući način pa da bi bile razumljive i gluhim ljudima. I gluhi ljudi imaju biračko pravo pa bi bilo pravično, pošteno i u redu kad bi im se omogućilo razumijevanje predizbornog i političkog događanja, pa smo i zbog toga pismeno zamolili vladu, odnosno predsjednika vlade gospodina Janeza Janšu da vlada omogući odgovarajuće prevođenje parlamentarnog programa, no odgovora nismo dobili. Ne radi se ovdje samo o šačici ili o nekih desetak osoba, već gluhih i nagluhih ljudi jednostavno ima previše da bi država smjela biti tako bezobzirna prema njima, ne samo u

konkretnom slučaju već i u mnogim drugim područjima života. S obzirom na to da smo u republici Sloveniji ljubazno upozorili i zamolili sve odgovorne za razumijevanje pomoć, ali bez očekivanih učinaka, nekako je logično da se obratimo europskom pravobranitelju ljudskih prava. Nadamo se da tada nećemo zaslužiti spočitavanja države kako joj time stvaramo lošu sliku u inozemstvu. Teško je shvatiti s kakvim se arogantnim nerazumijevanjem od strane odgovornih u 21. stoljeću susreće gluha i nagluha populacija u Republici Sloveniji, gdje je više nego očito diskriminiran dio državljana koji s pravom očekuju da im se u demokratskoj državi koja poštuje ljudska prava omogući ravnopravan položaj i jednakovrijedne životne uvjete. U konkretnom slučaju nam niti dvije lijepo organizirane proslave o danu ljudskih prava nisu puno pomogle.

Osiguranje i uvažavanje ljudskih prava moralo bi biti prioritetna zadaća svake demokratske

države, a još više bi se država morala angažirati u slučaju kad se krše ljudska prava invalidima, zato u spomenutoj problematici najviše žalosti činjenica što su predložena rješenja tehnički posve izvediva, a to dokazuju mnoge europske i susjedne države, a da država uz sve te silne troškove za vojsku, za predsjedavanje Europskom Unijom i ostale goleme rashode nije u stanju nabaviti računalni program s pomoću kojega bi se gluhim i nagluhim ljudima u Republici Sloveniji omogućila razumljivost televizijskog programa, onako kako to imaju uređeno mnoge europske i susjedne države, koje su također, kao i Republika Slovenija, potpisnice Međunarodne konvencije OUN o pravima osoba s invaliditetom. Očito je da je kod nas ovo ustavno pravo samo na papiru, a nažalost za nikoga nije obvezujuće.

DRUŠTVO GLUHIH I NAGLUHIH
AURIS, KRANJ
BORIS HORVAT - TIHI

Odgovor ravnatelja RTV Slovenije:

Poštovani!

TV Slovenija postaje sve svjesnija kako značajan dio našeg društvenog života suostvaruju invalidi. Ne pristajemo na njihovu marginalizaciju u smislu koncentriranja sadržaja iz života invalida isključivo u posebne emisije. I one su potrebne u duhu načela pozitivne diskriminacije. Pa svakako među invalidima ima izvrsnih govornika, umjetnika, glazbenika i ukratko stručnjaka na najrazličnijim područjima, koji mogu češće postati dio naših programskih sadržaja. Javni medij na taj način napravi dosta za destigmatizaciju i demarginalizaciju invalida.

U vezi s peticijom međuopćinskog društva gluhih i nagluhih Auris, koja se odnosi na loše postupanje RTV Slovenije u pogledu ostvarivanja zakonskog prava gluhih na informiranje dajemo sljedeća pojašnjenja:

Radi se o pitanju koje zahtijeva lučenje na dva dijela: pitanje uporabe znakovnog govora i pitanje titlanja. Najprije o ovom posljednjem: Neizbježno je da pri tumačenju živog govora dolazi do zakašnjenja, zastoja. Kad govornik izrekne rečenicu, to je potrebno zapisati i tek onda se može objaviti. Do nešto većeg zastoja dolazi i zbog toga jer titl predstavlja zaokruženu cjelinu, a to znači da se na ekran ne unosi pojedina riječ već mora biti prevedena cjelovita stavka i tek kad je napisana može se ubaciti na ekran. Ako su stavke kratke, jasne i logične, zastoj traje sekundu ili dvije, a ako su dugačke i zapletene zastoj je duži. A ako u studiju ima više gosti, tada je veoma teško u trenutku zapisati što je izgovoreno pa da to ispadne smisljeno.

Suradnici koji izgovoreno prevode u titl obavljaju vrlo zahtjevan i odgovoran posao, zato ih treba poštediti koje kritike, ako zapisano katkada odstupa od doslovno izrečenog. Tvrdnja da javna ustanova ne poštuje potrebe gluhih i nagluhih kao ni njihova prava nikako ne stoji. Potrebno je, naprotiv, razumjeti i uvažiti činjenicu da tehničke mogućnosti imaju svoje granice.

Ne želimo poricati zauzimanje i želju gluhih da imaju tumača koji bi se služio znakovnim jezikom, ali su neke učinjene analize pokazale da se titlom uhvati mnogo više informacija. Premda prevoditelj titlom ne prenosi doslovno svaku rečenicu, on daje barem bit informacije, ali znakovni govor isto tako ne može uhvatiti svaku izgovorenu riječ, osobito pak ako govornik govori nepovezano.

Javna ustanova svakako vodi računa o svojim gluhim i nagluhim gledateljima, zato pripremamo specijalizirane emisije, a u budućnosti ćemo pokušati još više titlati i davati emisije na znakovnom jeziku. Žalimo također što rješenje koje smo izabrali za vrijeme izbora možda nije bilo najbolje. Svakako ćemo nastojati prijedloge Društva gluhih i nagluhih Auris i njihove predstavnice u programskom savjetu, gospođe Fride Planinc, uvažiti kao usmjerenje, odnosno putokaz za budućnost.

Ubuduće također želimo malo više dobronamjerne naklonjenosti, jer radimo za iste ciljeve. Osjećaj da se naglašavaju samo loše stvari nije dobar kao poticaj za suradnju.

Ako ste ikada bili mišljenja da se u našim sadržajima invalidska problematika prikazuje na neodgovarajući način, primite s tim u vezi naše isprike. Nije bilo namjerno niti s naše strane potaknuto. Ta tko bi od toga imao korist?

Za dobru suradnju i s najboljim željama,

Generalni direktor RTV Slovenije
Anton Guzej
(prijevod sa slovenskog: A. Žic)

Team building SOIH-a

Umag - Padova, 29. 02. - 02. 03. 2008.

Organiziranje niza edukativno rekreativnih aktivnosti čija je svrha stvaranje povezanijeg i efikasnijeg tima, odnosno Team building (doslovni prijevod bi bio - izgradnja tima), postala praksa je svih uspješnijih hrvatskih tvrtki i organizacija.

Po uzoru na njih i SOIH je započeo sa takvim aktivnostima, te je za članove svog predsjedništva i njihove tajnike prošle godine po prvi puta na Bjelolasici organizirao Team building. Obzirom da se ta aktivnost pokazala vrlo korisnom, ove godine je nastavljena Team buildingom u Umagu i Padovi.

Team building SOIH-a za 30-tak sudionika ove godine se sastojao iz dva dijela. Prvi dio odvijao se u Umagu u kojem nam je posebna gošća putovanja prof. psihologije održala predavanje pod nazivom "Emocionalna inteligencija". U Umagu su sudionici prenoćili, te drugi dan nastavili putovanje za Padovu. Dolaskom u Padovu, team building prilagođen osobama s invaliditetom, nastavio se u laganom razgledavanju Padovanskih znamenitosti, druženja, shoppinga, a završio

večerom u hotelu u kojem su sudionici i prenoćili. Kao i prethodni Team building na Bjelolasici, i ovaj u Padovi, je doprinjeo razvitku komunikacije i boljoj povezanosti SOIH-ovog tima, među kojima su ispred HSGN-a sudjelovali A. Halec, M. Juriša i T. Biškupić.

POSJET PREDSTAVNIKA VISIONTECHA HRVATSKOM SAVEZU GLUHIH I NAGLUHIH

Tijekom svog posjeta Hrvatskoj, predstavnik švedske tvrtke Visiontech, gospodin Max Tairi, nedavno je pohodio i naš Savez. Visiontech se bavi prodajom videotelefona, te je jedan od najjačih distributera na europskom i američkom tržištu. Kako bi pomogao bržoj informatizaciji gluhih u Hrvatskoj, nakon što smo kupili 2 video telefona, Visiontech nam je prije par mjeseci donirao 4 videotelefona, što s donacijom Hrvatske vlade čini ukupno 9 doniranih komada ovih naprava. Namjera je HSGN-a za početak bila umrežiti 10 svojih najvećih udruga, no naišli smo na probleme. Od 24 udruge-članice samo 5 udruga ima uveden ADSL, a korištenje ovog sustava predstavlja preduvjet za funkcioniranje tih telefona. Tako je za sada aktivirano tek 5 video telefona (u Rijeci, Krapini, Varaždinu, Savezu grada Zagreba i središnjem uredu HSGN). Također problem stvara brzina ADSL-a koja je dostupna u Hrvatskoj, a vrlo je slaba, što onemogućuje dobivanje kvalitetne slike. To bi se, nadamo se, uskoro trebalo promijeniti uvođenjem T-Com Max telefonije, koja je u fazi finalizacije.

Čini se da će gluhi u Hrvatskoj ipak morati još neko vrijeme pričekati dok se ne započne s uvođenjem tehnologije koja je u zapadnoj Europi već odavno praksa. Od g. Tairija smo dobili vrlo zanimljive informacije o načinu upotrebe videotelefona u Švedskoj. Tamo svaka gluha osoba ima pravo na dva besplatna videotelefona. Jedan je videotelefon za samu gluhu osobu, a drugi za čujućeg člana obitelji ili rodbine. Ukoliko u obitelji živi više gluhih osoba, svaka osoba pojedinačno ima pravo na dva komada, od kojih jedan opet može dati kome god želi, od čujućih rođaka do čujućih prijatelja. Taj je čujućih korisnik, preko videotelefona gluhoj osobi uho u svijet.

Također interesantan je način organizacije njihove službe tumača. Centri za tumače organizirani su na način da gluha osoba može koristiti njihove usluge preko video telefona, umjesto da tumača vodi sobom. Na primjer, kada gluha osoba ide liječniku, ona s liječnikom komunicira gledajući tumača preko videotelefona. Tumač sjedeći u svom centru sluša što liječnik govori i onda to preko video telefona tumači i prevodi gluhoj osobi. Na taj način smanjeni su troškovi tumača, jer oni u jednom danu mogu odraditi puno više posla ne mičući se sa svog radnog mjesta u centru. Dakako, da bi to funkcioniralo video telefone moraju imati sve javne ustanove, što naravno osigurava Švedska Vlada.

S obzirom da su se gluhi preko HSGN-a tek prije 6 mjeseci prvi put susreli s videotelefonima, jasno je da smo tek u začetku upotrebe te tehnologije. Pred vodstvom HSGN-a, nakon što se uklone ti prvi tehnički problemi, predstoji muktotran posao oko uvjeravanja HZZO-a da je video telefon nastavak na telefaks tehnologiju, te da se na isti način mora financirati, tj. osigurati gluhim osobama.

Videotelefon

KONVENCIJA I PRAVA INVALIDA

CIVILNO DRUŠTVO MORA SUDJELOVATI U PRIMJENI KONVENCIJE O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

Svjetska federacija gluhih (SFG), zabrinuta sporim prihvaćanjem i nedovoljnom primjenom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u mnogim zemljama, uputila je u siječnju ove godine svojim organizacijama članicama, Regionalnim tajništvima i članovima svog Predsjedništva poruku - sa ciljem da udruge gluhih svojim pritiskom na državne vlasti i sve institucije civilnog društva pospješe postupak priznavanja i pune primjene navedene Konvencije. Prenosimo tekst poruke, sa željom da naše udruge gluhih na svim razinama budno paze i upozoravaju na svako kršenje prava gluhih i drugih osoba s invaliditetom. Hrvatska je imala čast što je među prvima prihvatila i ratificirala Konvenciju pa se mora istaknuti i u njenoj striktnoj primjeni. Prilažemo i prijevod Madridske deklaracije grupe eksperata o uključivanju civilnog društva u primjenu Konvencije.

SVJETSKA FEDERACIJA GLUHIH

kao Međunarodna nevladina organizacija službeno povezana s Gospodarskim i socijalnim vijećem UN (ECOSOC), s Organizacijom Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu (UNESCO), Međunarodnom organizacijom rada (ILO) i Svjetskom zdravstvenom organizacijom (WHO), apelira:

U ime predsjednika SFG šaljem vam prilog: "Učinimo da civilno društvo sudjeluje u primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom" s "Madridskom deklaracijom" - dokumentom skupine stručnjaka. Ovi su materijali izrađeni suradnjom **Tajništva** UN za Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom sa skupinama stručnjaka međunarodnih organizacija osoba s invaliditetom. Također vam šaljem "Preporuke grupe stručnjaka civilnom društvu" sačinjene tijekom ovog istog sastanka. SFG je ranije obavijestio svoje organizacije članice o Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, kako je pripremana i što sadrži, kao i kolika je njena važnost za zaštitu jezičkih i ljudskih prava gluhih osoba. Kako ćete se sjetiti, čitava Konvencija može se dobiti na web stranicama UN <http://www.un.org/disabilities/>

Priloženi dokumenti važni su za sudjelovanje organizacija članice SFG u procesu primjene Konvencije. SFG se nada da ćete proučiti ove dokumente pa djelovati u skladu s njima. SFG također moli one organizacije članice čije vlade još nisu ratificirale Konvenciju, da skupa s drugim organizacijama osoba s invaliditetom porade na tome da se Konvencija ratificira.

Do sada su Konvenciju ratificirale ove zemlje: Bangladeš, Hrvatska, Kuba, Salvador, Gabon, Mađarska, Indija, Jamajka, Meksiko, Namibija,

Nikaragva, Panama, Južna Afrika i Španjolska. Zemlje koje su ratificirale Konvenciju mogu predložiti kandidate u Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Povjerenstvo će igrati važnu ulogu u monitoringu (praćenju) primjene Konvencije. SFG također moli organizacije članice iz zemalja koje su ratificirale Konvenciju da aktivno traže gluhog kandidata za Povjerenstvo. Ova osoba treba zadovoljavati uvjete koji su u deklaraciji postavljeni. O kandidaturi treba razgovarati s vladom - u praksi s odjelom za ljudska prava ministarstva vanjskih poslova, a u nekim slučajevima s ministarstvom socijalne skrbi, jer vlada je nadležna za imenovanje kandidata za Povjerenstvo. To znači da se vladi može preporučiti gluhu osobu koja udovoljava uvjetima da bi je nominirala za Povjerenstvo. SFG će cijeniti ako je informirate o mogućim kandidatima.

Pitanja u vezi Konvencije uručit će Tajništvo Konvencije za prava osoba s invaliditetom, Odjel za socijalnu politiku i razvoj (engl. kratica: DESA) Ujedinjenim narodima u New Yorku, u suradnji s Uredom visokog povjerenika za ljudska prava u Ženevi (krat.: OHCHR).

Želimo mnogo sreće svim organizacijama članicama u primjeni jezičnih i ljudskih prava gluhih osoba.

(Prilog: Madridska deklaracija)

MADRIDSKA DEKLARACIJA

Grupa eksperata

Madrid, 27. studenoga 2007

Mi, sudionici sastanka Grupe eksperata "Civilno društvo treba sudjelovati u primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom", koji je organizirao Odjel za ekonomska i socijalna pitanja Ujedinjenih naroda te je održan u Madridu, Španjolska, od 27. do 29. studenoga 2007., sačinili smo sljedeće preporuke državama članicama Ujedinjenih naroda:

Na početku željeli bismo zahvaliti organizacijama domaćinima, Ujedinjenim narodima, Vladi Španjolske i Fondaciji za suradnju i socijalnu integraciju osoba s invaliditetom (ONCE), što je sazvan ovaj sastanak, koji je omogućio plodnu diskusiju o tome kako ići naprijed u pogledu sudjelovanja osoba s invaliditetom i njihovih organizacija, te onih pridruženih nevladinih organizacija* koje prihvaćaju vodstvo organizacija osoba s invaliditetom u procesu primjene Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Uvjereni u temeljni doprinos koji će Konvencija o pravima osoba s invaliditetom dati kako bi osobe s invaliditetom u potpunosti uživale temeljne slobode i ljudska prava;

Uvjereni da se paradigma invaliditeta danas transformira u novi model utemeljen na ljudskim pravima, što nova Konvencija jasno prihvaća, a to će uvjetovati temeljite promjene u zakonodavstvu, politici i programima;

Uvjereni da Konvencija pokazuje kako su ljudska prava i razvoj jedno te isto strujanje, tako da ljudska prava ne mogu biti učinkovita bez uključenosti razvoja, kao i da se razvoj ne može ostvariti bez punog poštovanja ljudskih prava osoba s invaliditetom, pa Konvencija predstavlja jasan okvir za pristup razvoju utemeljenom na pravima.

Uvjereni kako je od temeljne važnosti da osobe s invaliditetom budu uključene putem organizacija koje ih predstavljaju u sve stupnjeve i sve razine procesa primjene Konvencije;

Potiču države članice UN da ubrzaju postupak ratifikacije Konvencije, kako bi se osiguralo njezino što skorije stupanje na snagu,

Pa preporučuju da:

I. Kad Konvencija o pravima osoba s invaliditetom stupi na snagu:

1. Države-ugovornice koje su pristupile Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, u skladu sa slovom i duhom Konvencije, a naročito njezina članka 34., stavke 3. i 4., usvoje sljedeća mjerila kod izbora kandidata za Povjerenstvo eksperata:

* **Neovisnost**

* **Sudjelovanje eksperata za različite invaliditete**

* **Stručnost na polju ljudskih prava i invaliditeta**

* **Vjerodostojnost unutar različitih zajednica osoba s invaliditetom**

* **Ravnopravna regionalna i kulturalna zastupljenost**

* **Ravnoteža u pogledu spolova**

Usto da usvoje sljedeće standarde u postupku izbora kandidata:

+ Uključenost reprezentativnih nacionalnih organizacija osoba s invaliditetom tijekom postupka izbora

+ Transparentnost, uključujući tu publiciranje na WEB stranicama UN životopisa kandidata za Povjerenstvo eksperata.

2. Konferencija država ugovornica, na temelju ovlaštenja po članku 40. paragraf 1:

a) Razmatra osnovne postavke u vezi primjene Konvencije, uključujući aktivnosti koje će pomoći da se ispuni obveza po članku 32. u pogledu poduzimanja mjera za međunarodnu suradnju radi potpore nacionalnim naporima na ostvarivanju svrhe i ciljeva Konvencije;

b) Otvorena je svim državama članicama UN, bez obzira jesu li ili nisu države ugovornice;

c) Omogućuje aktivno sudjelovanje reprezentativnih organizacija osoba s invaliditetom i pridruženih nevladinih organizacija, na sličnoj razini uključenosti kao u Ad Hoc odboru, s tim što tu ulazi:

i. Pruža pomoć u izradi programa, u pripremama i planiranju;

ii. Sudjeluje u svojstvu eksperata, uključujući davanje financijske potpore gdje je to potrebno;

d) Služi kao forum za širenje znanja, razmjenu iskustava i naučenih lekcija o strategiji i praksi primjene Konvencije u duhu suradnje;

e) Poduzima rad između zasjedanja, kada je to umjesno, kako bi se nastavile i pratile djelatnosti koje su započete na Konferenciji te planirala sljedeća akcija;

3. Ured visokog povjerenika za ljudska prava pomaže Povjerenstvu eksperata, nakon što se osnuje, u promicanju aktivnog sudjelovanja reprezentativnih organizacija osoba s invaliditetom i pridruženih nevladinih organizacija s Povjerenstvom eksperata, uključujući tu i načine koji su navedeni u članku 36., stavak 5. i članku 38., stavak (a), Konvencije;

4. Države članice UN jačaju djelovanje Tajništva Konvencije unutar Odjela za gospodarske i socijalne poslove kao i Ured visokog povjerenika za ljudska prava UN povećavajući njihova raspoloživa sredstva, i ispitujući mogućnosti za osnivanje specifične agencije UN za promicanje prava osoba s invaliditetom;

5. Države članice UN neka pokrenu inicijativu pri UN za jačanje mogućnosti organizacija osoba s invaliditetom za suradnju na primjeni Konvencije, što treba pripremati i razviti uz konzultaciju s takvim organizacijama za osobe s invaliditetom.

6. Države članice neka podupru osnivanje mehanizma za vezu, koji će se projektirati i koristiti uz suradnju s reprezentativnim organizacijama osoba s invaliditetom, da bi se tako olakšala suradnja organizacija osoba s invaliditetom u pripremama te u djelovanju između zasjedanja Konferencije država ugovornica kao i u radu Povjerenstva eksperata;

7. Države članice trebaju revidirati ovlasti Dobrovoljnog fonda sa ciljem da se stvori mogućnost financiranja sudjelovanja u Konferenciji država ugovornica kao i u Povjerenstvu eksperata organizacijama osoba s invaliditetom iz zemaljama s niskim i srednjim dohotkom kao i onima koje predstavljaju domorodačko žiteljstvo s invaliditetom.

8. Tajništvo UN, osigurat će pun pristup, uključujući informacije, komunikaciju i prostorije za sve sastanke u UN koji se odnose na Konvenciju.

9. Tajništvo UN, u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom, izradit će obuhvatan priručnik o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

10. Države članice poduprijet će osnivanje i jačanje neovisnih i sveobuhvatnih nacionalnih koalicija organizacija osoba s invaliditetom, otvorenih nevladinim organizacijama koje prihvaćaju vodstvo organizacija osoba s invaliditetom, usredotočenih na primjenu Konvencije kao nerazdvojnog elementa djelovanja organizacija osoba s invaliditetom, po mandatu iz članka 4.3 Konvencije.

11. Države članice u skladu sa člankom 8. Konvencije odmah će pokrenuti široke kampanje podizanja svjesnosti o Konvenciji promičući prava i dostojanstvo osoba s invaliditetom;

12. Države članice pobrinut će se za prevođenje Konvencije na nacionalne jezike, u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom;

II. Osim toga, kako bi se osigurala puna primjena Konvencije, mi preporučujemo da:

13. Države članice osiguraju dovoljna sredstva iz nacionalnih izvora te da propagiraju politiku i zakonodavstvo za primjenu Konvencije, a da to rade u uskoj suradnji s reprezentativnim organizacijama osoba s invaliditetom;

14. Ostala povjerenstva UN iz ugovora o ljudskim pravima, Vijeće za ljudska prava u svi mehanizmi za ljudska prava trebaju voditi računa o ljudskim pravima osoba s invaliditetom kako je formulirano u Konvenciji, i to u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom;

15. Države članice služit će se novopokrenutim postupkom Univerzalnog periodičnog pregleda da bi uključile značajna pitanja koja se odnose na prava osoba s invaliditetom te da uključe organizacije osoba s invaliditetom u proces nacionalnih konzultacija kad ih pripremaju za uključenje u ovaj proces;

16. Nacionalne institucije za ljudska prava trebaju uključiti u svoje djelovanje prava osoba s invaliditetom i to trebaju učiniti uz konzultiranje reprezentativnih organizacija osoba s invaliditetom;

17. Države članice koje su bilo donatori bilo korisnici međunarodne razvojne suradnje, trebaju

a) Uključiti pitanja osoba s invaliditetom u međunarodnu razvojnu suradnju u skladu s načelima Konvencije uz određivanje odgovarajućih tijela za primjenu, praćenje i nadzor, radeći to u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom;

b) Uključiti programe i inicijative specifično namijenjene pitanjima invaliditeta, osobito one kojima je cilj razvijanje kompetencija osoba s invaliditetom i njihovih organizacija, kao i

c) Osigurati specifično razvijanje kapaciteta za problematiku razvoja suradnje da bi se zajamčila punovrijedna uključenost organizacija osoba s invaliditetom u ovim procesima;

18. Ustanove UN, uključujući međunarodni monetarni sustav "Breton Woods":

a) Razmotrit će svoju politiku i programe u svjetlu Konvencije;

b) Doprinijet će primjeni Konvencije ustanovljavanjem posebnih odjela za invaliditet, kao i uzimanjem u obzir zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom u svim svojim djelatnostima i programima; te

c) Konzultirati i uspostaviti suradnju s organizacijama osoba s invaliditetom u svim aktivnostima koje se odnose na invaliditet, uključujući međuagencijske sastanke;

19. Komisija za socijalni razvoj u čitavom će svom djelovanju, naročito u pogledu provođenja zaključaka Sastanka na vrhu u Kopenhagenu, paziti da sve bude u duhu Konvencije.

"Ništa o nama bez nas!"

KONAČNO, RADOSNA VIJEST – KONVENCIJU RATICIFIRALA I 20-TA DRŽAVA!!!

4. travnja 2008. g., Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom ratificirala je i 20. zemlja, što konačno čini dovoljan broj potpisnica da bi Konvencija nakon provedene procedure postala obvezujuća za sve zemlje koje su Konvenciju ratificirale. Čestitamo i zahvaljujemo...!

U EUROPSKOJ UNIJI SVI TV PROGRAMI JAVNE TELEVIZIJE MORAJU IMATI TITL!

Europski parlament donio je 12. studenoga 2007. pod brojem 0099/2007. pismenu deklaraciju kojom se zahtijeva od svih država članica EU uvođenje titla u sve programe javne televizije.

Donosimo ovdje prijevod tog dokumenta. Posebno ističemo da se zahtijeva titlanje ne samo unaprijed pripremljenih ili repriziranih emisija, što je već uhodana praksa, već i titlanje programa "uživo", što je mnogo kompliciranije, ali uz modernu tehnologiju ipak moguće. Ističe se primjer britanske televizije BBC koja je preuzela obvezu da od 1. travnja 2008. započinje titlovanjem svih programa.

I Hrvatska će morati slijediti Europu. Iako smo beskrajno zahvalni HTV što titluje glavni dnevnik, priznajemo da je čovjeku muka kad TV novinar

postavi važna pitanja nekoj intervjuiranoj osobi (što možemo pročitati kao titl), a njezin odgovor uživo ostaje "mutav", bez slova! Tako dijalog gubi smisao, mi ostajemo bez ključne informacije!

Prenijet ćemo na kraju malo skraćeni dijalog slovenskih gluhih i ravnatelja njihove televizije. Umjesto smjernih molbi, gluhi upućuju žestoke kritike i optužbe svojoj televiziji, svjesni da iza njih stoje forumi Europske unije, koji od svih država članica traže istu disciplinu.

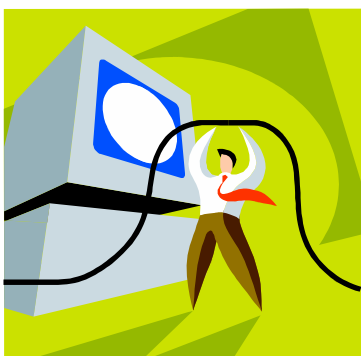
Možda je vrijeme da i hrvatski gluhi i nagluhi sličnim rječnikom podsjetite našu televiziju da bi se, ne čekajući primanje Hrvatske u EU, trebala prilagoditi europskoj praksi! –

(A.Ž.)

PISANA DEKLARACIJA O TITLANJU SVIH JAVNIH TELEVIZIJSKIH PROGRAMA U EU

Europski Parlament,

- uzimajući u obzir Članke 3., 13., 149. i 151. Ugovora o osnivanju Europske zajednice
- uzimajući u obzir Pravilo 116. Pravilnika o postupku,

A. budući Europska Unija treba osigurati svim građanima jednak pristup informacijama, obrazovanju i kulturi,

B. budući je djelomičan ili potpun gubitak sluha stanje koje pogađa više od 83 milijuna ljudi u Europskoj uniji, s tim što će s obzirom na starenje europske populacije ovaj problem dalje rasti,

C. uzimajući u obzir opću dostupnost televizije u Europi i činjenicu da javna televizija ima misiju služenja javnosti, što obuhvaća, među ostalim, informiranje i edukaciju gledatelja,

D. budući današnja tehnologija omogućuje da se televizijski programi (uključujući i programe uživo) titlaju pri emitiranju, a primjer je BBC, koji će od travnja 2008. titlovati sve svoje programe,

1. Smatra da je titlovanje svih televizijskih programa u službi javnosti u EU bitno, kako bi se osiguralo da svim gledateljima, uključujući gluhe i nagluhe osobe, budu u potpunosti dostupni; imajući u vidu da će se ovim pomoći i učenje stranih jezika.

2. Poziva Komisiju da pripremi zakonski prijedlog koji će zahtijevati od javnih televizijskih kuća u EU da titlaju sve svoje programe,

3. Upućuje svog Predsjednika da proslijedi ovu deklaraciju, skupa s imenima potpisnika, svim vladama država članica kao i Komisiji i Vijeću.

Ni danas nije bolje . . .

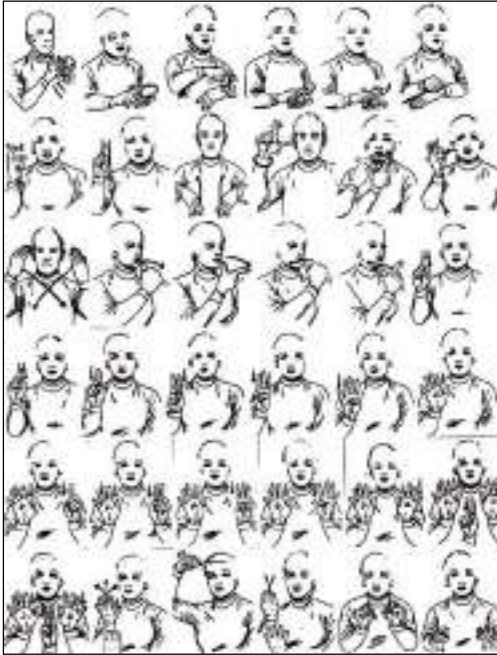
ZNAKOVNI JEZIK

Davne 1951. godine u novinama Saveza gluhih „Naš glas“ piše:

Svjetski kongres gluhih u Rimu odvijao se isključivo na znakovnom jeziku. Švicarski gluhi trudili su se da razumiju diskusiju i da se u nju umiješaju.

A što je možda najčudnovatije, delegati pojedinih zemalja sami su priznali da se međusobno ne razumiju s pomoću znakova!!!

Zar se nije uvijek govorilo, da je znakovni jezik internacionalan? Istina je to kad jedan turski gluhi poziva finskog gluhog na čašu vina, ali nije istina kad se radi o apstraktnim nijansama u diskusiji. Što da se radi?

Skandinavske zemlje su donijele jednu interesantnu odluku. One su sastavile listu od 600 korisnih konvencionalnih znakova za skupštine. Svatko će govoriti na svojem jeziku, prateći riječi znakovima. Čini se, da to daje pozitivan rezultat. Ovo će također olakšati i skupštine među gluhim francuskog, njemačkog i talijanskog jezika u Švicarskoj.

Učitelji će studirati ovo pitanje u suradnji sa svima onima koji se za nj interesiraju. (Le Messenger)

Tako je bilo 1951. 2007. u Madridu ništa bolje. Međutim, danas je opće poznato da se nacionalni znakovni jezici međusobno razlikuju, a ne postoji neki "međunarodni znakovni jezik" koji bi gluhi cijelog svijeta mogli razumjeti.

Da se olakša sporazumijevanje na međunarodnim sastancima već su prije pol stoljeća tadašnji predsjednik SFG Dragoljub Vukotić i tajnik Cesare Magarotto sastavili i izdali poseban rječnik termina i izraza koji se rabe na konferencijama i kongresima. Taj rječnik, u izdanju SFG, još je u uporabi - ali naravno da ne obuhvaća široku rječničku građu, već samo specifične pojmove. Poznato je, inače, da je Dragoljub Vukotić bio pravi "čarobnjak" koji je s lakoćom mogao znakovima razgovarati s gluhim cijelog svijeta. Sličan talent za međunarodno sporazumijevanje ima i naša Jadranka Krstić,

delegat Hrvatske, koja je na Kongresu u Madridu bila najpopularnija osoba. Mnogi su čekali u redu da im Jadranka objasni na znakovnom što se govorilo u Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. Rijetki su koji mogu sa sigurnošću reći da su sve razumjeli na svim tim Kongresima, sastancima ... i što li već. N. H.

O UHU, SLUHU I GOVORU . . .

(misli poznatih ljudi)

"Tko ima uši da čuje – neka ih začepi vatom!" (William Thackeray, engleski književnik, 1811 - 1863, autor "Vašara taštine")

"Samo je tišina velika – sve ostalo je nezatno!" (Alfred de Vigny, francuski pjesnik, 1797 - 1863)

"Strah svagdje napada dušu i tišina samo plaši!" (Vergilije Maron Publije, rimski pjesnik, 70 – 19 godine prije naše ere, autor "Eneide")

"Nijedan zvuk nije neugodan, ako je znak života!" (Samuel Taylor Coleridge, engleski pjesnik, 1772 – 1834)

"Šećer nije nepcu tako sladak, kao zvuk zdravom uhu!" (Henry D. Thoreau, američki književnik, 1817 – 1862)

"Govor je ogledalo duše i slika života" (Demokrit, grčki filozof, 460 – 370 prije naše ere)

"Govori da te vidim!" – (Ben Jonson, engleski književnik 1572 – 1637)

Prikupio: Andrija Žic

OSNOVAN ODJEL ZA DNEVNI BORAVAK ZA STARIJE ČLANOVE

Milan Bandić drži govor a Mirjana Juriša prevodi . . .

Više godina trajala je akcija da se osnuje klub za starije članove, kojih ima sve više (sada ih je preko 350). To je posljedica starenja sveukupnog stanovništva uslijed poboljšanja životnog standarda općeno.

Konačno je Savez donio odluku da se

formira sekcija starijih gluhih članova s poludnevnom boravkom u novo-obnovljenim prostorijama, obogaćena društvenim sadržajima, kao što su rekreacija, bavljenje športom, savjeti iz psihologije, medicine itd.

Obnavljanje nekad derutnih prostorija financirano je uz pomoć Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih i to sredstvima od prodaje udjela Saveza u oduzetim bivšim zaštitnim radionicama ("DES") koje je preuzelo Gradsko poglavarstvo, sada "URIHO" (Ustanova za rehabilitaciju invalida i hospitalizaciju).

Mnogi stariji članovi došli su na otvaranje novoobnovljenih društvenih prostorija s dnevnim boravkom koji će biti otvoren svakog tjedna, od

utorka do petka, od 9 do 13 sati. Otvaranju preuređenih prostorija nazočili su mnogi dužnosnici Hrvatskog saveza i gosti, među njima i Milan Bandić, gradonačelnik Zagreba, Marinka Bakula Anđelić, pomoćnica pročelnika za zaštitu osoba s invaliditetom Gradskog ureda za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje Grada Zagreba, pa predsjednik zagrebačkog Saveza gluhih i nagluhih, Damir Živković, diplomirani veterinar te Andrija Halec, predsjednik Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih. Prilikom svečanog otvorenja Mirjana Juriša, izvršna direktorica Saveza, održala je govor. Govorila je o sadržaju budućeg društvenog života za starije članove što su članovi popratili pljeskom. Neki sadržaji već se provode.

Milan Bandić, gradonačelnik, održao je kraći govor. Obećao je pomoći našem Savezu iznosom od 70.000 kuna a također je rekao da će u ime Gradskog poglavarstva darovati polovni automobil za prijevoz teško pokretnih članova. Na zamolbu članova Bandić je pristao da se slika zajedno s njima, za uspomenu. Nadajmo se da će sva obećanja biti ispunjena. Nakon svečanog simboličnog rezanja vrpce Milan Bandić proglasio je klub otvorenim. Poslije je bila mala zakuska za članove, koji su ostali u daljnjem čavrljanju, puni nade u bolji život. AB

Milan Bandić rado se odazvao da se slika zajedno sa razdraganim članovima Saveza

POSJET ZAGREBAČKIH UMIROVLJENIKA UDRUZI ŽUPANIJE POŽEŠKO-SLAVONSKE

Umirovljenici su tijekom hladnih zimskih dana održali veseli maskenbal, proslavili Svjetski dan žena...i evo sada prve lijepe proljetne dane iskoristili za prvi ovogodišnji izlet u Požegu.

28. ožujka 2008. bio je pravi, prelijepi proljetni dan, a mi krenuli isto tako lijepim autobusom put Požege. Za manje od tri sata stigli smo u središte grada. Dočekao nas je tajnik Udruge gluhih i nagluhih Županije Požeško-Slavonske, simpatičan mladi dečko Josip Bošnjak. Veselo nam se predstavio i vodio nas po gradu pričajući o bogatoj povijesti Požege. A i imalo se što ispričati!

Požega je smještena u takozvanoj "Zlatnoj dolini", okružena je slavonskim gorskim prstenom Psunja, Papuka, Dilja, Krndije i Požeške gore. Kroz stoljeća bila je najvažnije središte središnje Slavonije. Njen topografski položaj omogućio je Požegi stvaranje srednjovjekovne obrambene tvrđave koja se spominje u dokumentima 1227. g., a kasnije se oko nje izgradilo važno trgovačko i obrtno središte.

Sakralni spomenici i barokne zgrade u staroj jezgri čine ovaj grad jednim od najljepših gradova sjeverne Hrvatske. Osim po bogatoj povijesti, Požega je poznata i kao turističko središte, pravi raj za lovce i ribolovce.

Nakon šetnje gradom Josip nas je doveo do kluba u samom centru grada. Tu su nas dočekali ostali članovi Udruge, atraktivna predsjednica i isto tako veoma draga stručna suradnica Ivana Kuraja. Ispričali su nam kakve su sve probleme imali oko nalaženja prostora za rad i druženje. Ovaj sadašnji prostor dobili su od općine i dijele ga sa slijepima. Slijepi se mnogo manje koriste prostorom pa ga uglavnom koriste gluhi. U samoj Požegi ima oko 80 gluhih, a u cijeloj Županiji oko 200. Druženja su subotom uvečer.

Kad smo se nabrljali, pozvali smo naše domaćine u izletište Vetovo. Između dva umjetna jezera smjestio se tamo restoran s nekoliko bungalova-prenočišta. U blizini je mali zoo s nešto životinja, a iz jezera se lovi riba za fiš-paprikaš (jako ljuto jelo).

Vrijeme je u čas proletjelo i na žalost je planirani put za Kutjevo otpao. Ljubitelji vina bili su malko razočarani, ali ima dana, doći ćemo opet!

Naravno, naša predsjednica Katica Copić pozvala je Požežane na uzvratni posjet Zagrebu.

N. H.

Djeca dočekuju djeda Božićnjaka

Dana 15.12.2007. godine sekcija roditelja oštećena sluha "Medeki" je priredila ugodno iznenađenje djeci do 12 godina. pripremila je dolazak djeda Božićnjaka koji je jako razveselio djecu. dobila su lijepe darove i bila su uzbuđena. igrala su se i uživala u toplim jelima hot dog i toast i pićima i slatkišima. zahvaljujemo donatorima " koji su pokazali dobro srce i pružili djeci veliku radost. Nama je bilo najvažnije da su djeca bila vesela i zadovoljna a i da se međusobno upoznaju i razmjenjuju dječja iskustva.

B. Kubelka

GLUHIMA SE NE SMIJE USKRATITI PRAVO DA BUDU RODITELJI!

"NE PRISTAJEMO NA ZAKON KOJI NOSI ŽIG FAŠIZMA!"

U Velikoj Britaniji vode se žestoke rasprave o nacrtu Zakona o humanoj oplodnji i embriologiji. Britanski gluhi, njihov nacionalni savez i brojni djelatnici i stručnjaci za gluhe zahtijevaju da se iz tog Zakona izbace članci koji dopuštaju da se iz eugeničkih razloga gluhim a uskrati pravo da imaju djecu. Tako bi kod umjetne oplodnje gluhi bili isključeni ako postoji mogućnost da se njihova gluhoća prenese na potomstvo.

Evo jednostavnih i jakih riječi jednog sudionika u diskusiji koje najbolje tumače stanovišta i osjećaje protivnika diskriminacije gluhih na ovom području.

"Ne mogu ni pomisliti kako se osjećaju današnje majke koje su u ranoj trudnoći doznale da će im dijete biti rođeno s nekim invaliditetom. Ima, bez sumnje, mnogo nedostataka koji mogu nanijeti tešku bol i patnju pojedincima i njihovim obiteljima. Odluka dokrajčiti život nerođenom djetetu nikad ne može biti lagana. Ali gluhoća NIJE strašan invaliditet, ona ne prouzrokuje "nepodnošljivu bol i patnju" pojedincu koji se rodi gluhi ili njegovoj obitelji, ona nije smrtonosna bolest i gluha djeca mogu se odgojiti tako da se u potpunosti razviju njihove mogućnosti, tako da ne budu smatrana teretom svojim obiteljima ili društvu. - Ta djeca mogu odrasti kao neovisne, sretno i zdrave osobe!

Mislím da je vrlo važno ovo shvatiti kad je riječ o ovom zakonu koji na neki način sugerira kako je u redu oduzeti život nerođenom djetetu samo zato jer jest ili bi moglo biti gluho. To JEST genocid, jer ovo dijete, poput mene, želi dar života i priliku da živi, želi svoje pravo da se rodi! Ja se od sveg srca nadam da će se roditeljima kad im se kaže da je njihovo nerođeno dijete gluho isto tako kazati da je to dijete dar koji treba neizmjerljivo cijeniti, a ne donositi odluku da se usmrti.

Mi se MORAMO boriti protiv ovog zakona koji nosi žig fašizma... Ta kako da zaboravimo genocid milijuna gluhih i osoba s invaliditetom u Hitlerovoj eri?

Ja, dakle, odlučno podupirem svaku kampanju protivljenja ovom zakonu i APLAUDIRAM onima koji su spremni ustati i sudjelovati u borbi protiv njega. Nadam se od sveg srca da će naša zajednička snaga otpora biti dovoljna da porazimo snage koje podupiru zakon, a ako pak ne uspijemo mi ćemo poslati poruku društvu kako gluhoća NIJE invalidnost, već jednako vrijedan način života.

Svoju podršku borbi protiv odredbi zakona svojim su potpisom dali ugledni stručnjaci i voditelji organizacija gluhih. Na prvom mjestu su dr. Paddy Ladd, dr. Steve Emery, Mark Wheatley (predsjednik Europske udruge gluhih) i drugi. Zanimljivo je, i pomalo komično, što su se u diskusijama čuli prigovori kako gluhi žele ovom svojom akcijom protivljenja zakonu povećati broj gluhih i tako doprinijeti jačanju svoje zajednice! (Ž.)

"TELEFONSKI MOST ZA GLUHE"

Naš talijanski prijatelj, gluhi liječnik Nello Montalto, upozorio nas na jednu novost koju je uvela organizacija Talijanskog saveza gluhih u Salernu, sa svrhom da ukloni sve zapreke neposrednom telefonskom komuniciranju između gluhih i čujućih osoba.

Mala telefonska centrala, u kojoj je zaposlena jedna osoba zdrava sluha koja poznaje znakovni jezik, prima poruke gluhog sugovornika koje on šalje putem pisaćeg telefona, faksa, video-telefona, SMS, ili WEB kamerom, šalje gluhi pa ih prenosi telefonom ili drugačije osobi koja čuje. Ili obrnuto, poruke koje dobiva telefonom od osobe koja čuje prevodi u pismo ili znakovni jezik pa prosljeđuje gluhom sugovorniku. Ova razmjena je, naravno, povjerljiva i tumač ono što sazna ne smije prenositi nekom trećem.

Trajanje ovakvog telefoniranja može biti najviše 10 minuta u gradskom prometu, a u međugradskom ograničenje je na 5 minuta. Usluga prevođenja nudi se za čitavo područje Italije.

ADALBERT LAMPE

- NAŠ OTAC

Mnogobrojne škole za gluhe diljem svijeta broje 100 i više godina svog plemenitog i uspješnog djelovanja na dobrobit gluhe djece i odraslih. Bivši učenici tih škola s mnogo pažnje i ljubavi čuvaju i njeguju svoju "majku hraniteljicu".

A kako je kod nas u Zagrebu, u Ilici 83? Pokušajmo u

samo nekoliko redaka dati povijest te škole i njezina djelovanja.

U svoje je krilo zgrada ove škola primila gluhe učenike 1895. godine i mnoge je generacije iznjedrila i otpremila u život, sve do današnjih dana. Vječno je ta zgrada bila u financijskoj oskudici i uvijek je morala moljakati sredstva za popravke. I dandanas vapi za uređenjem!

Prvu školu za obrazovanje gluhe djece u Hrvatskoj osnovao je gluhi Adalbert Lampe, đak bečke škole za gluhe. On je svoja iskustva 1885. godine uspio prenijeti na nekoliko gluhe djece. Tada je, na temeljima koje je on postavio, konačno osnovan u Zagrebu Zemaljski zavod za gluhonijeme. Djeca iz Hrvatske više nisu trebala odlaziti na školovanje u Beč, Goricu i mađarske škole za gluhe. Tako je, zahvaljujući pothvatu gluhog čovjeka ostvareno ono što su desetljećima uzalud zagovarali napredni učitelji i humanitarci preko prosvjetnih vlasti i Hrvatskog sabora.

Težak je bio pionirski rad Adalberta Lampea, ali sposobnost i marljivost ovog gluhog čovjeka donijela je rezultate pa je na kraju njegov pothvat dobio stručnu i državnu potporu.

Nove generacije gluhih u Savezu veoma malo znaju o životu i djelovanju tog velikog čovjeka. Prije više od dva desetljeća, godine 1985., Hrvatski je savez objavio ilustriranu knjižicu o Adalbertu Lampeu, koju je napisao dr. Ljubomir Savić.

To je dosad najpotpuniji prikaz života i djelovanja ovog velikog čovjeka i humanista. Trebalo bi ovu knjižicu dati u ruke mladima, pa ako treba i ponovno tiskati.

Taj čovjek, Adalbert Lampe, nikada ne smije biti zaboravljen. Njegovo ime mora biti na prvom mjestu, jer je on nas gluhe zadužio da nastavimo njegovim putem - što i činimo više od jednog stoljeća.

Da je netko od čujućih njegovih prethodnika uspio otvoriti prvu školu za gluhe, sigurno bi već imao spomenik u Zavodu i Spomen - knjigu u dvadeset izdanja! Ulicu sa svojim imenom! A naš Adalbert spominje se samo u rijetkim povijesnim prigodama. Mi želimo da se njegovo ime izvadi iz naftalina zaborava.

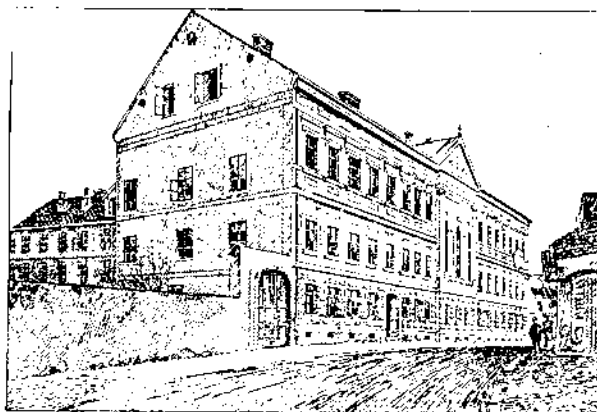
Koliko nam je poznato, u svijetu je samo par gluhih u svojim zemljama utemeljilo školstvo za gluhe, pa je to razlog više da odamo počast Adalbertu Lampeu. Spomenimo još, kako su njegov primjer slijedili naši gluhi, bivši učenici Zavoda u Ilici: Josip Stančić, sa svojom suprugom je osnovao prvu školu za gluhe u Makedoniji, pa Josip Čolakić, utemeljio je školstvo i rehabilitaciju gluhih na Kosovu. Adalbertov primjer nadahnuo je još mnoge naše gluhe da svoj život posvete radu za obrazovanje i napredak gluhih u Hrvatskoj i susjednim državama. Kod Lampea su i Bugari dobili poticaj i stručna znanja za osnivanje svog školstva za gluhe.

Hrvatski savez gluhih i nagluhih te škole "Slava Raškaj", SUVAG i drugi prijatelji gluhih trebali bi osnovati odbor za postavljanje spomen-obilježja Adalbertu Lampeu. On je umro godine 1905. u Zagrebu.

Stotu obljetnicu njegove smrti nismo mi u Savezu ni zabilježili, a njegov grob na Mirogoju više ne postoji. Njegovo poprsje ili barem spomen-ploča mora se postaviti u školi za gluhe "Slava Raškaj", a ta škola morala bi i dalje biti središte gdje bi mladi gluhi mogli okupljati se na raznim tečajevima i i drugim kulturnim aktivnostima.

Molimo čitatelje da se pismeno izraze o toj temi za "Ukratko", a naročito da to učini škola "Slava Raškaj". Hvala!

Petar Šakić
član Uredništva "Ukratko"

Zgrada bolnice časnih sestara u Ilici 83

Pročitali smo . . .

. . . SAVRŠENO KOMUNICIRA SA SVOJIM POSLOM I ZA TO MU NE TREBA NIKAKAV TUMAČ. . .

Očigledno su gluhi postali zanimljiva tema u dnevnim novinama. U „Večernjem listu“ od 29. siječnja 2008. čitava stranica posvećena je gluhom autolimaru Drašku Žitnjaku. Sigurno se pitate: „Pa što? Gluhih limara ima koliko hoćeš! Stvar je u tome što je Draško jedini gluhi autolimar koji priprema sportske automobile za reli utrke.

Prvo je radio 11 godina u sarajevskom TAS-u i kad je poduzeće propalo došao je u Hrvatsku. Zbog svog „hendikepa“ bio je odbijen na mnogo mjesta, sve dok nije došao u radionicu koja se bavi servisiranjem i uređivanjem sportskih automobila za reli utrke. Draško je zadužen za pojačavanje karoserije i kompletne limarije, koja je jako bitna kod utrka na neravnom terenu.

Komunikacija s njim odvija se na sve moguće načine, rukama, nogama a najviše slovima. Voditelj servisa Damir Pretnar jako je lijepo rekao: „Najbitnije od svega je da Draško savršeno komunicira sa svojim poslom i za to mu ne treba nikakav tumač“

* * *

U „Jutarnjem listu“ od 12. Ožujka 2008 pak čitamo „S Trga zauvijek otišao popularni pantomimičar“

Građani su primijetili da već dugo nema Antuna Kupanovca na njegovom starom mjestu na Trgu bana

Jelačića. Bio je prava maskota Trga, po svakom vremenu, kiši, snijegu, vrućini, hladnoći... uvijek je u isto vrijeme izvodio svoju točku.

Antun je otišao u zasluženu mirovinu tiho, neprimjetno. Sigurno nije očekivao reakciju građana, uvijek je bio skroman. Nije bolestan, ali godine čine svoje.

Sasvim je sigurno da će se njegovo ime naći među poznatim građanima grada Zagreba.

* * *

Evo jedne vijesti iz kulture

SLAVA RAŠKAJ IZ ANONIMNIH KOLEKCIJA

S velikim veseljem pročitali smo o pripremanju izložbe u svibnju ove godine u Klovićevim Dvorima. To bi bila prva cjelokupna retrospektiva radova Slave Raškaj, nesretne gluhe akvarelistice. Izložba će biti otvorena 20. svibnja o. g. Bit će izložena djela iz javnih zbirki kao i djela koja su posudili privatni kolekcionari koji žele biti anonimni, a ima izložaka čak i od stranih kolekcionara. Ukupno 150 djela slavne slikarice i učenice Bele Čikoša-Sesije.

OBVEZNO POGLEDATI! UZ PREDOČENJE ČLANSKE ISKAZNICE SAVEZA GLUHIH MOGUĆ JE ULAZ BESPLATNO ILI UZ POLA CIJENE.

GLUHA UDARALJKAŠICA – NAJBOLJA NA SVIJETU!

Evelyn Glennie počela je gubiti sluh u osmoj godini, a s 12 godina bila je potpuno gluha. Rođena je 1965. godine u Škotskoj. Bila je najmlađe dijete u obitelji. Odrasla je na farmi u prekrasnom mjestu Aberdeenshire. Od rane dobi uočen je njezin veliki talent za glazbu, pa u osmoj godini počinje svirati klavir, a njezin učitelj ustanovio je da ima izuzetan osjećaj za ritam.

Nakon dijagnoze teškog oštećenja sluha, audiolog je rekao Evelyn i njezinim roditeljima da se ona više neće moći baviti glazbom te da mora nositi slušna pomagala i upisati se u školu za gluhe. Evelyn kaže da je to bilo jako neobično: pola sata prije ulaska u liječnikovu ordinaciju, mislila je da u životu može raditi sve što poželi, a nakon toga liječnik joj je uništio sve snove. Roditelji su bili jako zabrinuti, ali otac je odmah rekao liječniku: „Bez obzira čuje li ona ili je gluha, bavit će se onim što želi!“. Evelyn je bila sretna što su je roditelji u svemu podržavali i nisu se ponašali kao da je njezina gluhoća tragedija. Nastavila je pohađati redovnu školu. Počela je nositi slušna pomagala, ali ubrzo ih je odbacila jer joj se nije sviđalo kako ona izobličuju zvuk, osobito glazbu. S vremenom je naučila odlično očitavati i dobro se snalazila i bez slušnih pomagala. Glazbu je slušala tijelom, a ne ušima. Kad je počela gubiti sluh bila je jako ljuta. Učitelj joj je rekao da stavi dlan na bubanj i osjeti vibracije. Tako je polako počela učiti slušati tijelom. Visoki tonovi osjećaju se u gornjem dijelu tijela, a niski u donjem. Počela je sve bolje i dublje osjećati glazbu i uživati u novom načinu «slušanja».

Evelyn se glazbeno obrazovala na Kraljevskom koledžu u Londonu, gdje je studirala udaraljke i glasovir, a usavršavala se u Japanu i

brojnim drugim zemljama. Bila je prva udaraljkašica koja je odsvirala cjelovečernji koncert na Britanskoj kraljevskoj akademiji. Prva je udaraljkašica klasične glazbe koja živi samo od svojih solističkih nastupa. Godišnje održi više od 100 solističkih nastupa, uz najpoznatije i najbolje svjetske orkestre i dirigente. Dobila je nagradu Grammy („Oskar za glazbu“) za svoj prvi album, još je dva puta nominirana te je osvojila još jedan Grammy 2002. godine. Ukupno je snimila više od 20 albuma za najpoznatije svjetske diskografske kuće i osvojila je 80 internacionalnih nagrada. Godine 1989. proglašena je ženom godine u Škotskoj. Napisala je 1991. godine autobiografsku knjigu „Dobre vibracije“ koja je postala bestseller.

Na jednom koncertu svira više od 60 različitih udaraljkaških instrumenata, a posjeduje zbirku od 1800 udaraljki, od kojih je neke sama napravila od otpadnog materijala. Do sada je svirala na pet kontinenata, u više od 40 zemalja. Kad ide na put da bi održala koncert, sa sobom nosi 2 tone opreme. U Zagrebu je održala koncert u dvorani „Vatroslav Lisinski“ prije nekoliko godina. Sklada i glazbu za filmove i televiziju. Godine 2002. nominirana je od strane Britanske akademije za film i televiziju za najbolju filmsku glazbu. Svirala je za mnoge kraljeve i državnike.

Evelyn mrzi izraz „invalidi“ i smatra da je ona normalna, potpuna osoba. Kaže da ona nije osoba oštećena sluha jer je njezin sluh razvijeniji nego kod drugih čujućih ljudi, samo što ona ne sluša ušima već sluša na drugačiji način. Svira bosa, osjeća vibracije i koristi vid u glazbi.

Obožava voziti jake motore. Skuplja nakit, crta, slika i bavi se vrtlarstvom. Podučava djecu i

primjenjuje terapiju glazbom. Evelyn kaže da njezina gluhoća predstavlja veći problem drugima nego njoj samoj. Ponekad doživljava neugodne situacije zbog gluhoće, ali to ne utječe na njezin život. Za nju to što je gluha nema veći značaj nego to što ima smeđe oči ili što je žensko.

Njezine koncerte bez teškoća mogu „slušati“ i gluhi – doživjeti emocije koje prenosi svojom glazbom – osjetiti vibracije, ritam, uživati u vizualnom doživljaju.

Naše gluhe studentice iz Pule odbili su upisati na pulsku Učiteljsku akademiju iako su postigle odlične rezultate na prijamnom ispitu jer – kako će položiti ispit iz glazbe? Tek nakon velike medijske buke primili su ih na fakultet. Našu gluhu djevojku koja je željela studirati režiju odbili su na zagrebačkoj Dramskoj akademiji zato što je gluha, ali u Beču su je primili bez ikakvih problema jer su prepoznali njezin talent. Shawn Dale Barnett, pokojni američki bubnjar, koji je rođen gluh i pohađao je školu za gluhe u Kansasu, svirao je s mnogim poznatim grupama, njegovu pjesmu pjevala je 1987. godine slavna pjevačica Belinda Carlisle i osvajala je visoka mjesta na top listama. Shawn je imao vlastitu diskografsku kuću. Svirao je i za gluhe, tzv. «gluhu glazbu», na bubnjevima uz vizualne efekte. U svijetu ima još gluhih glazbenika, najviše bubnjara.

Evelyn Glennie imala je sreće što njezini roditelji nisu slijepo vjerovali liječniku koji je rekao da treba prekinuti s glazbom. Uz upornost i strast prema onome što čovjek voli te podršku okoline, talentiran čovjek može postići čuda, pa čak i bez sluha postati vrhunski glazbenik.

V. I.

* * *

KAKO PRETVORITI NEDOSTATAK SLUHA I GOVORA U PREDNOST?

Iz časopisa „Pljesak jedne ruke“ prenosimo zanimljiv događaj koji je izazvao dosta pozornosti, posebice među roniocima.

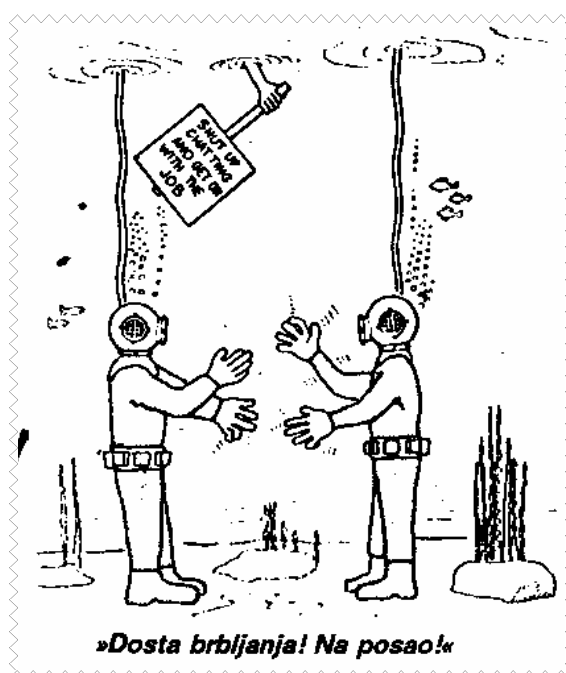
Radi se o performansu pod nazivom „Odmorište za jezik“ koji izvodi Udruga „Dlan“ pod vodstvom A. Naumovskog. Performans se već tri godine izvodi na festivalima i s vremenom došlo se do ideje da se može komunicirati pod vodom. Razvijajući tu ideju, do koje su prije više godina došli i Amerikanci pa organizirali za svoje

ronioce tečajeve američkog znakovnog jezika, Udruga „Dlan“ stupila je u kontakt s ronilačkim klubom „Pongo“ i uz pomoć instruktora ronjenja "Dlanovci" su svladali tečaj ronjenja. Instruktor je bio iznenađen lakoćom komuniciranja pod vodom na znakovnom jeziku. Profesionalni ronioci imaju svoje interne, posebne

i dogovorene znakove za potrebe komuniciranja pod vodom, ali njihov „ jezik“ je štur u odnosu na znakovni jezik. Ronioci su izrazili želju naučiti znakovni jezik.

Performans „Podvodno odmoriste“ publika je pratila kroz izlog bazena, pokušavajući znakovnim jezikom komunicirati s roniocima.

Voda je definitivno jedan od medija u kojemu je prednost znati znakovni jezik.

JELENA CEROVEČKI

JELENA CEROVEČKI

Jedna od najstarijih članica Saveza gluhih i nagluhih grada Zagreba nedvojbeno je 88-godišnja Jelena Cerovečki. Rođena je u Slavanskom Brodu 20. srpnja 1920. godine. Redovita je u dolaženju na druženja umirovljenika koja se održavaju svakog utorka u tjednu. Veoma je popularna među članovima. S njom je za naš list "Ukratko..." razgovarao član redakcije.

"Ukratko...": Drago nam je što si pristala razgovarati o svom životu i drugim stvarima. To će sigurno zanimati sve članove – mlade i stare. Kako si izgubila sluh?

Jelena: Još kao mala beba (u dobi od 6 mjeseci) oboljela sam od meningitisa i izgubila sam sluh. Po pričanju mojih krasnih i brižnih roditelja bila sam teško bolesna.

"Ukratko...": Jesi li imala lijepo djetinjstvo? I bezbrižno?

Jelena: O da, baš tako! Djetinjstvo mi je bilo bezbrižno i lijepo. Bili smo veliki siromasi, kao i većina ljudi oko nas u ono vrijeme.

"Ukratko...": Usprkos siromaštvu, vjerujemo da si išla u školu. Ako jesi, kako i kada si pošla u školu?

Jelena: Bilo je grdних problema oko mog školovanja zbog pomanjkanja novčanih sredstava. Pomagali su mi neki moji rođaci, a najviše moja draga baka s očeve strane. Imala sam devet godina kada sam poslana u "Zavod za odgoj gluhoonijeme djece", sada "Slava Raškaj", u Zagrebu, Ilica 83.

"Ukratko...": Vjerojatno je za tebe ovo bio velik događaj u životu. Kako si se tom prilikom osjećala?

Jelena: Da. To mi je bio golem događaj, odvojila sam se od svojih dragih roditelja. Bila sam sama, osjećala se kao da sam sasvim napuštena - i bilo mi je teško.

"Ukratko...": Prevladala si teško razdoblje zar ne?

Jelena: S vremenom sam svladala to teško vrijeme, privikavala sam se na novu, drugačiju okolinu. Poslije mi je bilo lakše, stekla sam nove prijatelje u školi.

"Ukratko...": Da li se možda sjećaš s kojima od njih si išla u školu?

Jelena: Da pomalo se sjećam, ali maglovito. Radivoj Bjelac, Bosanac i . . . više se ne sjećam, ta ipak imam puno godina na svojim leđima. Mnogih stvari se ne sjećam.

"Ukratko...": Što je bilo poslije školovanja i koliko razreda si završila?

Jelena: Završila sam 6 razreda osnovne škole. Nakon toga poslana sam u Osijek na naukovanje za krojačicu. Zbog siromaštva završila sam naukovanje za 2-3 mjeseca umjesto 2 godine.

"Ukratko...": Zaista je žalosno i tužno! Poslije toga vjerojatno si se udala ili . . . ?

Jelena: Tako je, udala sam se davne 1942. godine. Moj muž bio je veoma dobar, umro je prije više godina, pokoj mu duši...

"Ukratko...": Koliko mi je poznato, ti imaš djece, samo ne znam koliko?

Jelena: Imala sam troje djece, jedno je kao mala beba umrlo od teške bolesti. Sada imam dvoje živuće djece, kćerku i sina.

"Ukratko...": Živiš li s djecom ili si sama ili . . . ?

Jelena: Živim sa sinom, koji ima 55 godina. Imam i unučad. Sin se brine za mene a i njegova djeca, odnosno moja unučad. Jako su dobri prema meni. Veoma sam sretna.

"Ukratko...": Kakvo stambeno rješenje imaš?

Jelena: Mi živimo u trosobnom stanu, imam svoju sobu, moji se brinu za mene u svemu. Moj pokojni suprug je dobio stan od poduzeća "Janko Gredelj" gdje je dugi niz godina radio kao stolar.

"Ukratko...": Članica si našeg Saveza gluhih i nagluhih grada Zagreba. Zanima nas otkada?

Jelena: Od 1951. godine. Redovito sam plaćala članarinu iako mi je bilo nekada teško platiti jer sam bila kućanica, samo moj suprug je radio, nije imao veliku plaću, a imali smo dvoje djece koje je trebalo uzdržavati i školovati.

"Ukratko...": Dakle, naša si članica punih 57 godina, to je rekord. Dolaziš li u naš klub?

Jelena: Otkada sam ostala udovica redovito dolazim na druženje umirovljenika i to kao vojnkinja. Ha, ha, ha!

"Ukratko...": Imaš li kakav prihod? Mirovina ili nešto drugo?

Jelena: Imam obiteljsku mirovinu po pokojnom suprugu, nije baš velika ali djeca mi uveliko pomažu. Drugih prihoda uopće nemam.

"Ukratko...": Kako ti uspijevaš dolaziti u klub, koristiš li se javnim prijevozom, što je malo teže za tvoje godine?

Jelena: Moji me gotovo uvijek dovezu kolima u klub i opet kasnije nazad doma. To čini moj sin ili ponekad unuk ili unuka. Da nema toga, mislim da ne bih tako uvijek dolazila ili uopće ne bih išla u klub. Noge su mi dosta slabe.

"Ukratko...": Da li si imala kakove aktivnosti ili obveze u klubu?

Jelena: Nikada nisam bila članica nekih upravnih tijela. U "mlađim" danima pomagala sam oko organiziranja raznih svečanosti (maskenbal, novogodišnja zabava i drugo). Radila sam na pripremanju hrane i slično za goste. Kuhala i pospremala sam. To sam uvijek radila s velikim zadovoljstvom.

"Ukratko...": Dobivaš li kakovu pomoć u hrani i nešto drugo od raznih organizacija?

Jelena: Dobivam redovito nešto hrane i potrepština za higijenu od Caritasa i Saveza gluhih i

nagluhih grada Zagreba. Na tome sam veoma zahvalna.

"Ukratko...": Hvala Ti na ugodnom razgovoru. Poruka za naše čitatelje?

Jelena: Ne znam što da kažem za članove, ali svakako želim dobro svim članovima i da cijene postojanje kluba za nas. To je jako važno. Pozdravljam sve!

"Ukratko...": Naši ti isto žele sve dobro, dug život i zdravlje. Hvala!

A. B.

JELENA CEROVEČKI SA UMIROVLJENICOM
MARIJOM PARIS

SAVJETI ČITAČIMA S USANA

Prije nekoliko desetaka godina "Naš glas", (nekadašnje glasilo za gluhe u propaloj Jugoslaviji), objavio je slijedeće savjete, posuđene iz strane štampe ("Silent Worker"). Kako u međuvremenu uza sav napredak defektologije i surdologije nije došlo do bitnijeg napretka u učenju plemenite vještine čitanja s usana, držimo da će biti korisno da iste savjete ponovno objavimo.

1. Peri zube svakog dana. Ako ne možeš razumjeti govornika barem ćeš izgledati budalasto na jedan prijatan, zdrav način.
2. Nikad ne odgovaraj određeno "da" ili "ne". Šanse su protiv tebe. Što će biti ako neki tip zatraži od tebe pozajmicu, a ti kažeš "da"; ili ako neka zgodna predstavnica ljepšeg spola predloži izlazak (što je inače malo vjerojatno), a ti kažeš "ne"... ("U redu", zapitat ćeš, "što onda da odgovorim?" A što mi znamo, pitanje je upravljeno tebi, a ne nama!")
3. Budi optimist. Ne možeš razumjeti svakoga. Budi sretan ako razumiješ bar nekoga. Ako ni to, nemoj očajavati. Zapamti: ni Rim nije sagrađen s pomoću čitanja s usana!
4. Proučavaj i nastoji upoznati izraze svog lica. Nauči kako ćeš skupljati obrve, žmiriti očima, istezati vrat i uopće izgledati zainteresiran. Kad govornik zapazi da si "zainteresiran", on će rijetko kada stati da bi ti postavio neko pitanje, jer će biti previše zauzet pričanjem o sebi.
5. Na kraju, budi iskren i pošten. Kad si konačno uhvaćen u zamku pa vidiš po govornikovu pogledu punom očekivanja da treba nešto reći, budi pošten i priznaj: "Znate, ja možda nisam baš najbolji čitač s usana na svijetu, ali eto, trudim se..."

HUMOR

LAV I SVIRAČ

Jedan je mladić svirao frulu tako lijepo da su se divlje životinje okupljale oko njega i očarane ga slušale.

Nakon nekog vremena došao je i lav. Približio se sviraču i - pojeo ga!

"Zašto si to učinio?" - zapitao ga udav. "A tako je lijepo svirao!"

Lav stavi šapu iza uha: "Što kažeš?"

ZAŠTO SLIJEPI NOSE CRNE NAOČALE?

Uvijek mi se izgleda besmislenim što slijepi nose crne naočale. To je isto kao kad bi gluhi išli okolo sa čepovima u ušima.

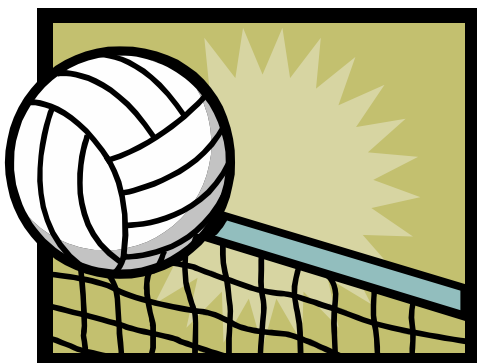

GLUHI NOGOMETAŠI U IRAKU IGRAJU USPRKOS NASILJIMA

Najpoznatija svjetska novinska agencija Reuters objavila je 14. veljače o.g. izvješće svog dopisnika Saifa Fouada, koje skraćeno prenosimo.

BAGHDAD (Reuters) - Svatko tko je rođen gluhi i nijem suočuje se s izazovom kad igra u nogometnoj momčadi - jer teško je komunicirati u žestokim trenucima igre, igrači ne čuju zviždaljku suca, a rijetki su treneri koji poznaju znakovni jezik.

Ako ovome dodamo opasnost da budeš pogođen metkom ili raznesen u eksploziji dok u Bagdadu odlaziš na trening trebalo bi oprostiti igračima iračkog nogometnog kluba gluhih kad bi ostali kod kuće.

Ali momčad se sprema za međunarodni turnir u Kuvajtu tijekom travnja, a trener Hussein al-Shafi kaže kako su igrači odlučni dati sve od sebe.

Kao bivši igrač lokalne nogometne lige Shafi se u treniranju momčadi petnaestorice gluhih igrača služi znakovnim jezikom koji je naučio od svog brata, predsjednika jednog iračkog sportskog društva hendikepiranih. On također trenira tim od 12 gluhih dječaka.

"Nije lako, ali osjećam se duhovno vezan sa svojim igračima. Moja je dužnost pobrinuti se da uspiju" - govorio je Safi dopisniku Reutersa dok su mladi ljudi iza njegovih leđa udarali loptu, gestovima komunicirajući među sobom i dajući rukama signale pri dodavanju lopte.

Nasilja su popustila u Iraku, ali eksplozije bombi i pucnjava još uvijek odjekuju Bagdadom. Život igrača težak je i katkada se vježba mora prekidati.

"Nije lako dolaziti na trening kad svuda naokolo odjekuju eksplozije i pucnjava. Strah me je izaći iz kuće" kazao je Muhamed Jawaid Yusif, 20-godišnjak, razgovarajući znakovnim jezikom uz posredovanje trenera. "Katkad prijevoza nema, jer su ulice zatvorene preprekama." Jusuf je kazao

kako je jedan od njegovih gluhih prijatelja ubijen kad je jedan strijelac pucao u auto u kome se on nalazio. "To mi je za kratko ubilo volju za igrom" kazao je.

Shafi se sjeća kako je jednom u blizini igrališta došlo do pucnjave međusobno suprotstavljenih naoružanih skupina. Igrači nisu mogli čuti pucnjavu, pa im je morao dati znak da legnu na zemlju. "Nisu u prvi čas razumjeli, ali na kraju su se spustili. Kad je pucnjava prestala pa su ustali, mislili su da je to samo jedna nova vježba." kazao je Shafi.

NOGOMETNA STRAST

Iračani vole svoj nogomet. Ova je zemlja iznenadila kao pobjednik lanjskog natjecanja za Kup Azije u lipnju.

Pobjeda je donijela rijetko veselje i jedinstvo rastrzanoj zemlji pa su Arapi šijiti i suniti kao i Kurdi izašli na ulice da proslave svoju momčad koja je iznenadila pobjedom nad Saudijskom Arabijom na finalu u Jakarti.

Gluhoj momčadi ova nacionalna pobjeda dala je nadahnuće.

Shafi je osnovao nogometni klub gluhih godine 2003. nakon pada Saddama Husseina.

Fizička vježba nogometaša je važna, ali to nije dovoljno. Potrebno je komunicirati s igračima, a znakovnim jezikom teško je u potpunosti prenijeti misao. Osim toga i druge pojedinosti se mijenjaju: umjesto zviždaljke zastavica, a pomoćni treneri stalno prenose znakovima sve odluke. Ipak, igra gluhih nije nimalo lošija. "Snalazimo se!" - kaže jedan igrač.

(Po tekstu Tima Cocksa - Ž.)

